

SAŽETAK PRESUDE

KHADIJA ISMAYILOVA PROTIV AZERBAJDŽANA OD DANA 10. SIJEČNJA 2019. GODINE ZAHTJEVI BR. 65286/13 i 57270/14

Vlasti nisu učinkovito istražile miješanje u podnositeljičino pravo na privatni život

ČINJENICE

Podnositeljica zahtjeva, Khadija Rovshan qizi Ismayilova je istraživačka novinarka koja je izvještavala za radio Azadliq (Radio Slobodna Europa / Radio Sloboda). U svom radu često je bila vrlo kritična prema azerbajdžanskoj vladi. Nakon što je između 2010. i 2012. godine istraživala i izvještavala o navodnoj korupciji u obitelji predsjednika Azerbajdžana, u ožujku 2012. primila je prijeteće pismo s fotografijama uzetih iz videosnimke seksualnog odnosa nje i njezinog tadašnjeg dečka. Video je snimljen skrivenom kamerom u njezinoj spavaćoj sobi. Ubrzo nakon toga, video je objavljen na Internetu. Još su dva privatna videozapisa distribuirana 2013. godine. Otprilike u isto vrijeme kada je objavljen prvi video, tri novine pod državnim kontrolom objavile su priče u kojoj su podnositeljicu optuživale za nedostatak profesionalizma, pristranost i nemoralno ponašanje. Podnositeljica je u svom stanu otkrila više skrivenih kamera, novoinstaliranu drugu telefonsku liniju i žice korištene za prijenos snimaka s kamera. Nadležna tijela su zatim pokrenula kazneni postupak. Poduzeto je nekoliko istražnih radnji, uključujući ispitivanje podnositeljice zahtjeva te uzimanje službene izjave od inženjera zaposlenog u Baktelekomu, tvrtki u državnom vlasništvu, koji je priznao da mu je naređeno instaliranje druge telefonske linije u podnositeljičinom stanu. Između travnja 2012. i kolovoza 2013. godine vlasti su naredile vještačenje poštanskog pakiranja prijetećeg pisma, fotografija koje je sadržavalo, te žica pronađenih u stanu. Kao odgovor na podnositeljičine javne pritužbe o navodnoj neučinkovitosti istrage, tužiteljstvo je objavilo izvještaj o statusu istrage u travnju 2012., napominjući da su ispitali brojne svjedoke, uključujući dečka, prijatelje, kolege i članove njezine obitelji. Podnositeljica je odmah zatim podnijela tužbu tvrdeći da je u izvješću objavljen podatak o njenom privatnom životu. Naime, u izvješću su navedena puna imena i zanimanja njezinih prijatelja, kolega i obitelji, kao i njezina kućna adresa te identitet muškarca koji se pojavio na video snimci. Njezin je tužbeni zahtjev odbijen, kao i sve naknadne žalbe. Azerbajdžanski sudovi su utvrdili da je svrha predmetnog izvješća bila spriječiti formiranje negativnog mišljenja o tijelima progona u javnosti zbog pritužbi o neučinkovitosti istrage koje je iznijela podnositeljica zahtjeva. Između 2013. i 2014. podnositeljica je bezuspješno podnijela je niz žalbi domaćim sudovima tvrdeći da tijela progona odgađaju istragu, a kao odgovor na njezine upite samo su nejasno naznačila da istraga još uvijek traje.

Podnositeljica je ESLJP-u podnijela još jedan zahtjev (br. [30778/15](#)) u vezi s njezinim uhićenjem i pritvorom 2014. godine zbog pronevjere i utaje poreza, kao i zlouporabe položaja tijekom rada za radio Azadliq.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 8. Konvencije, podnositeljica je tvrdila da je država bila izravno odgovorna za vrlo ozbiljno miješanje u njezin privatni život i da nije ispunila svoju dužnost

poduzimanja mjera zaštite njezinog prava na privatnost provođenjem učinkovite istrage i identificiranjem odgovornih osoba. Nadalje je tvrdila da je izvješće o stanju istrage otkrilo prekomjernu količinu osjetljivih osobnih podataka prikupljenih tijekom istrage. Na kraju, podnositeljica je tvrdila da je država bila izravno uključena ili nije poduzela korake kako bi spriječila sustavnu prljavu kampanju protiv nje, protivno članku 10. Konvencije. Posebno je naglasila da je ovakvo uznemiravanje bilo dio politički motiviranih kampanja ocrnjivanja novinara u Azerbajdžanu.

OCJENA ESLJP-a

Članak 8.

ESLJP je posebno istaknuo da učinkovito odvratanje od teških djela, gdje su u pitanju temeljne vrijednosti i bitni aspekti privatnog života, od država zahtijeva osiguranje i primjenu učinkovitih kaznenopravnih odredaba ([X i Y protiv Nizozemske](#), stavci 23.–24.). Kod tako teških djela, pozitivna obveza države prema članku 8. Konvencije da štiti fizički ili moralni integritet pojedinca, može se proširiti i na pitanja koja se odnose na učinkovitost kaznene istrage ([M.C. protiv Bugarske](#), stavak 152.)

U ovom predmetu, djela na koja se podnositeljica žalila bila su vrlo ozbiljna i ugrožavala su ljudsko dostojanstvo. Postojala je uvjerljiva veza između profesionalne djelatnosti podnositeljice zahtjeva i tih napada, čija je očita svrha bila ušutkati ju. U situaciji u kojoj je podnositeljica zahtjeva u društvu bila poznata posebno po svojoj novinarskoj aktivnosti, bilo je teško razaznati bilo koji drugi motiv za prijetnje osim motiva povezanog s tom aktivnošću. Nepostojanje takvog motiva moglo bi se dokazati samo ako je uvjerljivo isključeno kao rezultat učinkovite istrage. Prema tome, bilo je od najveće važnosti ispitati taj aspekt slučaja, odnosno je li prijetnja povezana s profesionalnom aktivnošću podnositeljice i tko ju je uputio. Iako podnositeljici navodi da su državni agenti stajali iza tog kaznenog djela nisu bili potkrijepljeni dokazima koji zadovoljavaju standard dokaza potreban za utvrđivanje povrede negativne obveze temeljem članka 8. Konvencije, njeni su argumenti u tom pogledu ipak bili jaki i nisu se mogli odbaciti kao *prima facie* neodrživi.

Od samog početka istrage, istražna tijela su imala nekoliko različitih i očiglednih tragova, ali nisu poduzela dovoljno koraka u tom pogledu. Došlo je do značajnih propusta i kašnjenja u načinu na koji su vlasti istražile slučaj. Prvo, tužena država je dostavila samo preslike odluka kojima se naređuju postupovni koraci, bez prikazivanja jesu li oni stvarno provedeni. Također nisu predali nikakav formalni zapis o ispitivanju vrlo važnog svjedoka, inženjera Baktelekoma, koji je mogao otkriti tko mu je dao zapovijed. Prema podnositeljici navodima, istražitelj koji je bio prisutan na sastanku s inženjerom u njezinom stanu, neposredno nakon što su otkrivene skrivene kamere i žice, aktivno je izbjegavao snimati njegove izjave. Nadalje, u spisu predmeta nije bilo materijala koji bi pokazali da je istraženo prijeteće pismo sa fotografijama očigledno poslano iz Moskve. Nadležna su tijela primjerice mogla uputiti formalni zahtjev ruskim vlastima. Nadalje, u spisu nema podataka koji pokazuju da su poduzeti bilo kakvi koraci radi identificiranja vlasnika i/ili operatora web stranica na kojima su preneseni videozapisi, kao ni identitet njihovih prenositelja.

Uzimajući u obzir značajne nedostatke u načinu provođenja istrage i cjelokupnu dužinu postupka, ESLJP je utvrdio da vlasti nisu ispunile svoju pozitivnu obvezu osiguranja odgovarajuće zaštite privatnog života podnositeljice zahtjeva provođenjem učinkovite kriminalističke istrage vrlo ozbiljnih uplitanja u njezin privatni život.

Glede izvješća tužiteljstva o statusu istrage koje je objavljeno u tisku, ESLJP je potvrdio da je ono otkrilo osjetljive privatne detalje o podnositeljici dobivene tijekom kriminalističke istrage. Tužena država nije dokazala legitiman cilj niti potrebu za predmetnim miješanjem. Bilo je moguće informirati javnost o poduzetim istražnim radnjama istovremeno poštujući podnositeljčinu privatnost, što je bilo najvažnije s obzirom na to da je sama istraga pokrenuta u vezi s neopravdanom invazijom na njezin privatni život. Takva situacija zahtijevala je oprez kako se ne bi dodatno ugrozila već postojeća povreda podnositeljčine privatnosti.

Slijedom navedenoga, ESLJP je jednoglasno utvrdio da je došlo do povrede članka 8. Konvencije.

Članak 10.

Kaznena djela počinjena protiv podnositeljice zahtjeva očito su bila povezana s njenom novinarskom aktivnošću. Nije se mogao razabrati niti jedan drugi vjerodostojan motiv za uznemiravanje s kojim je bila suočena. Podnositeljica je više puta obavijestila vlasti o svojim sumnjama i strahu da je bila žrtva prljave kampanje zbog svog novinarskog rada.

U takvim okolnostima, uzimajući u obzir izvješća o općoj situaciji koja se odnosi na slobodu izražavanja u Azerbajdžanu i posebne okolnosti slučaja podnositeljice zahtjeva, prijetnje i miješanje u podnositeljčinu privatnost ili su bili povezani s njenom novinarskom aktivnošću ili su ih vlasti trebale tako tretirati prilikom istrage. U takvoj situaciji, članak 10. zahtijeva da tužena država poduzme pozitivne mjere kako bi zaštitila novinarsku slobodu izražavanja podnositeljice, uz pozitivnu obvezu iz članka 8. da je zaštititi od miješanja u njezin privatni život. Iako su vlasti pokrenule kaznenu istragu, došlo je do značajnih propusta i odgađanja u istrazi. Štoviše, članci o podnositeljici objavljeni u novinama, za koje je ona tvrdila da su provladini, kao i neopravdano javno objavljivanje dodatnih informacija o njezinom privatnom životu, dodatno su produbili situaciju, suprotno duhu zaštite novinarstva.

Stoga je ESLJP jednoglasno zaključio da je došlo i do povrede članka 10. Konvencije.

PRAVEDNA NAKNADA

15.000 eura na ime neimovinske štete
1.750 eura na ime troškova i izdataka

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.